

II RIIGIKOGU

7. istungjärk.

Protokoll nr. 201 (18).

1925. a.

II Riigikogu koosolek 6. märtsil
1925. a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 80 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: põllutööminister **A. Kerem**, sõjaminister **J. Soots**, teedeminister **K. Wirma**, haridusminister **H. B. Rahamägi**.

Wälisesitajate looshis: Eesti saadik Saksamaal **K. Menning**, Eesti saadik Lätis **J. Seljamaa**.

Päewakord:

1. Wäljawaetawate õlikiwiõlide pealt maksuwõtmise seadus — II lugemisel.

2. Maaseaduse täiendamise ja muutmise seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretääri kohal abisekretäär **J. Piiskar**.

Koosolek algab kell 5.20 min.

1. Päewakorra täiendamine. Juhataja **J. Tõnisson**: Awan Riigikogu koosoleku. Päewakord on Riigikogu liigetele kätte saadetud. Päewakorra kohta on sõna rkl. Woiman'il.

J. Woiman (sd.): Teen ettepaneku päewakorra esimeseks punktiks wõtta komisjonide täiendawad walimised ja neljandaks päewakorra-punktiks wõtta põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse muutmise seadus.

Juhataja **J. Tõnisson**: Kas tehakse ettepanekuid hääletamise korra kohta? (Hüüded: Lahus hääletada!) Panen hääletamisele ettepaneku, päewakorra esimeseks punktiks wõtta komisjonide täiendawad walimised. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud. Teiseks panen hääletamisele ettepaneku, päewakorra neljandaks punktiks wõtta põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse muutmise seadus. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega ta-

gasi lükatud. Loen päewakorra wastuwõetud täiendusega heakskiidetuks.

Enne päewakorra juurde asumist on sõna sekretääril teadaande korras.

2. Teadaandmine Sekretäär **J. terwituste kohta. Piiskar**: Riigikogule on tulnud wabariigi 7. aastapäewa puhul terwitused II diwiisilt ja noortemeeste kristlikult ühingu.

3. Teadaandmine Riigikogu juhatusel komisjonidesse poolt on komisjoniantud seaduseel- nõude kohta. desse antud järgmised seaduseelnõud:

1. Seadus maade wõõrandamise kohta Wanamõisa ja Kukruse põlewkiwikaewanduste jaoks — üldkomisjoni.

2. Ühendatud tulitikutööstuse esituse seadus — üldkomisjoni.

3. Põllumajandusliku laenu seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni.

4. Tulitikumaksu seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni.

5. Wäljawaetolli põhitariifi osalise muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni.

6. Riigi eelarwe seadus — üldkomisjoni.

7. Riigi eelarwe seaduse maksmapaneku seadus — üldkomisjoni.

8. Petseri maakonna lisa-maamaksu seadus — rahaasjanduse komisjoni.

4. Teadaandmine Sekretäär **J. Riigikogu liigete Piiskar** kannab koosolekuil puudumise kohta ette ülalnimetatud teadaande. (waata otuste protokoll nr. 201 (18) lisa nr. 2.).

5. Komisjonide Juhataja **J. Tõnisson**: Rkl. Woiman'i poolt on Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühma ni-

mel ettepanek tehtud walida 1) maakommissjoni rkl. Schütz'i asemele rkl. Womm, 2) Wene-Balti tehaste komisjoni rkl. Rei asemele rkl. Schütz, 3) Riigikogu walimise, rahwahäaletamise ja rahwaalgatamise õiguse seaduse muutmise seaduse komisjoni rkl. Rei asemele rkl. Wain ja rkl. Wirma asemele rkl. Womm, 4) põhiseaduse § 67 tarwitamise korra seaduseelnõu wäljatöötamise komisjoni rkl. Rei asemele rkl. Schütz ja rkl. Ast'i asemele rkl. Jõeäär. Kas tehakse ettepanekuid hääletamise korra kohta? (Hüüded: Korraga hääletada!) (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

6. Wäljaweetawate Rahaasjanduse komisjoni aruandja maksuwõtmise seadus — II lugemisel. K. Ipsberg kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduseelnõu pealkiri ja tekst. Wäljaweetawate õlikiwiõlide pealt maksuwõtmise seadus.

Wabariigi Walitsus on õigustatud õlikiwilademete kasutamise kontsessioonilepingutesse sisse kandma tingimust, et riigi piiridest wäljaweetawad õlikiwiõlid kogu kontsessioonilepingu kestwuse ajal on wabad wäljaweo tollinaksust, aktsiisimaksust ja teistest erimaksudest.

7. Maaseaduse täiendamise ja muutmise seadus — II lugemisel. Maakomisjoni aruandja H. Anniko kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu seaduseelnõu pealkiri.

Maaseaduse täiendamise ja muutmise seadus.

Aruandja H. Anniko (loeb):

§ 1. Maaseaduse („Riigi Teataja“ nr. 79/80 — 1919. a.) ja maaseaduse laiendamise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 89 — 1922. a.) põhjal wõõrandatud ja riiklikku maatagawarasse arwatud maad kantakse kinnistusraamatutes Eesti wabariigi nimele ühes nende maade peale in-grosseeritud wõlgadega, kuna kõik teised omandusõigust kitsendawad sissekanded kinnistusraamatutesse, mis maa-

seadusega jõusse pole jäetud, kustutatakse. Eesti wabariigi esitajaks on kinnistus-asjus põllutööminister.

C. Schilling (sks.): Der § 1 steht eigentlich in keinem Zusammenhange mit den nachfolgenden Paragrafen weder ideell noch konstruktiv.

Der § 1 enthält die Bestimmung, dass die enteigneten Güter formell in den Grundbüchern auf den Namen des Staates eingetragen werden sollen. Eine solche Bestimmung steht im Gegensatz zu dem, was sonst in der Welt bei Enteignungen stets der Fall zu sein pflegt, das heisst, die herrschende Rechtsanschauung verlangt, dass einer Enteignung eine Entschädigung zu Grunde liege. Da die Entschädigung hier noch fehlt, kann die Besitzübertragung formell auch noch nicht stattfinden. Aber auch ein anderer Grund spricht gegen diese Bestimmung des § 1: es ist viel mehr enteignet worden, als für eine richtige Siedlungspolitik nötig war. Dieses Mehr durfte nicht der Enteignung unterliegen und wir können daher auch nicht dafür stimmen, dass die Umschreibung des gesamten enteigneten Besitzes auf den Namen des Staates jetzt stattfindet.

Ich glaube auch nicht, dass ein solcher Schritt ohne aufwiegende Compensation für Gegenwart und Zukunft diejenige bindende Kraft und sichernde Bedeutung wird haben können, die in staatlichem Interesse liegen, um Komplikationen auf dem Boden des Rechtes und die daraus erwachsenden Konsequenzen zu vermeiden.

A. Rei (sd.): Käesolew seadus on kahtlemata rutuliku iseloomuga ja on wäga soowitaw, et riigistatud maad wõimalikult rutem riigi nime peale kreposteeritaks. Kuid peab ühtlasi tunnistama, et see seadus kaugeltki mitte lihtne ei ole, sest et tema wäga keerulisi wahekordi peab lahendama. Kuna meil maakomisjonis kahjuks juriste ei ole, siis kardan mina, et eelnõu sel kujul, nagu ta maakomisjonist wälja tulnud, juriidiliselt küllalt rahuldaw ei ole. Kui tarwis oleks, wõiksin ma üksikute paragrahwide juures silmatorkawaid juriidilisi puudusi ära näidata. Wõib olla, et § 1. iseenesest wäga suuri kahtlusi ei ärata, kuid järgmiste juures on neid kindlasti. Sel-lepärast teeksin ma ettepaneku terwe see

seadus anda üldkommissjoni. Kuna § 3. puudutab kaunis lähedalt meie omavalitsusi, nimelt alewiwalitsuste õigusi, siis oleks soovitatav § 3. anda ühtlasi omavalitsuse komisjoni. Kuigi komisjoni andmisega weidi wiibib selle seaduse wastuwõtmine Riigikogu poolt, oleks sellega siiski ära hoiatud see halbtus, et seadus puudulikul kujul wastu wõetakse, mille tagajärjel väga keerulised protsessid wõiwad tekkida. Lugeses seda seadust küll väga rutuliseks, ei pea ma siiski kohaseks komisjonile läbiwaatamiseks termini määrata, sest eelnõu on väga keeruline ja wõib kahelda, kas komisjon jõuab näiteks 7-e päewaga seda eelnõu läbi waadata, kuna ometi kahtlust ei wõiks olla, et komisjonil miskisugust tahtmist ei ole selle eelnõu arutamist pikale wenitada. Sellepärast arwan, et wast ei maksaks komisjonile tähtaega määrata.

Põllutööminister A. Kerem: Mina ei taha mitte waielda selle seaduse komisjoni andmise wastu. Ma tahaksin waielda selle poolt, et komisjonile siiski termin määrataks. Muidugi töötawad komisjonid oma parema tahtmise juures ja püüawad seadust wõimalikult kiirelt läbi waadata, kuid tähtajal oleks see hea külg, et seal wõidakse väljaspool järjekorda koosolekuid määrata ja sellega rutem edasi jõuda. Käesolew seadus on tõesti kiire iseloomuga ja peaks, minu arwates, enne tulewase põllumajanduse aasta wahetust maksma hakkama. Selle-

pärast teeksin ma ettepaneku komisjonile nädaline tähtaeg määrata. See oleks muidugi täiendaw ettepanek, kui komisjoni andmise ettepanek wastu wõetakse.

Juhataja J. Tõnisson: Ettepanekud on järgmised: rkl. Rei poolt on ettepanek tehtud § 1. ja järgmised anda üldkommissjoni, ning § 3. peale selle weel omavalitsuse komisjoni seisukoha awaldamiseks; põllutööministri poolt on ettepanek, määrata komisjonidele nädaline tähtaeg. Ma panen rkl. Rei ettepaneku kahes osas hääletamisele. Esiteks tuleb hääletamisele esimene osa: „§ 1. ja järgmised anda läbiwaatamiseks üldkommissjoni.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Rei ettepaneku esimene osa wastu wõetud. Hääletamisele tuleb ettepaneku teine osa: „§ 3. peale selle weel omavalitsuse komisjoni seisukoha awaldamiseks.“ (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 38 häält, wastu 29, seega on ettepaneku teine osa wastu wõetud. Hääletamisele tuleb põllutööministri täiendaw ettepanek: „Teen ettepaneku üld- ja omavalitsuse komisjonile maaseaduse muutmise ja täiendamise seaduse § 1. ja teiste läbiwaatamiseks määrata nädaline tähtaeg.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Päewakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 5.40 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **J. Tõnisson.**

Abisekretäär **J. Piiskar.**

